

**ОРГАНІЗАЦІЯ ФІЗКУЛЬТУРНО-
ОЗДОРОВЧОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ 3-6 РОКІВ У
ДОШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ЗА КОРДОНОМ**

Тетяна Круцевич

Національний університет фізичного виховання і спорту України

Наталія Пангелова

ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний
університет імені Григорія Сковороди»

Анотація

В статті розкриваються особливості та характерні риси фізкультурно-оздоровчої роботи з дітьми 3-6 років в дошкільних закладах зарубіжних країн.

Annotation

In the article features and personal touches of athletic-health work open up with children 3-6 years in preschool establishments of foreign countries.

Постановка проблеми, аналіз останніх досліджень і публікацій. Дошкільна освіта є обов'язковою первинною складовою частиною системи безперервної освіти в Україні – сукупності навчально-виховних закладів, призначених для цілеспрямованого навчання і виховання. Її функціонування регламентоване Конституцією України, законами України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», «Про охорону дитинства», Конвенцією ООН про права дитини [2, 5].

Дошкільна освіта сприяє реалізації прав дитини, закріплених законодавчими міжнародними документами, зокрема права на охорону здоров'я, права на освіту, права на участь в іграх, права на збереження своєї індивідуальності, права на захист від усіх форм фізичного, психічного насильства, приниження, зловживання, відсутності турботи чи недбалого і грубого поводження.

Однак становлення України як незалежної держави супроводжується складними соціально-економічними, морально-етичними, національними та іншими проблемами, які призвели до погіршення фізичного, психічного і матеріального стану більшої частини населення. Особливе занепокоєння викликає факт зниження здоров'я та фізичної підготовленості дітей дошкільного віку. Дані

досліджень свідчать, що 80 % дошкільників мають захворювання верхніх дихальних шляхів, у 60 % – відзначено порушення постави, 50 % дітей мають неврологічні захворювання. Більшість дітей приступає до навчання в школі фізично не готовими до цього виду діяльності [4].

У цих умовах фізичне виховання є найбільш діючим фактором зміцнення здоров'я. Між тим, чинна в Україні система фізичного виховання, однією з ланок якої є система дошкільного фізичного виховання, перебуває в кризовому стані і не завжди може вирішити свою основну мету – зміцнення здоров'я населення. Ця ситуація обумовлена невідповідністю нормативно-правової бази і сучасних вимог, життєвих інтересів і потреб суспільства [6, 9].

Вивчення особливостей функціонування систем дошкільного фізичного виховання в країнах світу (табл.1) дозволить збагатити й вдосконалити вітчизняну систему дошкільної освіти.

Метою дослідження є аналіз і систематизація даних літературних джерел щодо сучасного стану фізкультурно-оздоровчої роботи з дітьми у дошкільних закладах за кордоном.

Виклад основного матеріалу. У багатьох країнах світу дошкільна освіта є первинною ланкою

єдиної системи виховання і навчання. Нею опікуються місцеві органи влади, промислові та сільськогосподарські підприємства, релігійні та громадські організації, приватні особи. Як правило, у більшості країн функціонують стаціонарні та сезонні ясла, садки з різною тривалістю роботи, дошкільні відділення при початкових класах, материнські школи, майданчики. Виховна робота, метою якої є гармонійний розвиток дітей, формування навичок життя в суспільстві, здійснюється відповідно до програм виховання та навчання. У всіх країнах існують системи підготовки педагогічних працівників (курси, середні, спеціальні, вищі навчальні заклади). Кожна національна система дошкільної освіти має свої особливості та власний передовий досвід. Фахівці зарубіжних країн дають однотайну оцінку значенню фізичного виховання в дошкільний період. Про це свідчить, що намітилася майже повсюдна тенденція підвищення інтересу до цього аспекту дошкільного виховання. Відносно цілей і завдань фізичного виховання в дошкільному віці думки фахівців різних країн також багато в чому співпадають. Так, і американські, і європейські фахівці вважають, що головною метою фізичного виховання в дошкільний період є сприяння гармонійному розвитку дитини. Фізичне виховання повинне сприяти психомоторному, розумовому і емоційному розвитку дітей-дошкільників [1].

Систему суспільного дошкільного виховання в Болгарії було сформовано після Другої світової війни. До неї належать дитячі садки (повного дня, цілорічні, сезонні, цілодобові), ясла, ясла-садки з денним і напівденним перебуванням дітей (садки при школах). Дошкільні заклади відвідують майже всі діти. Існує державна програма виховання дітей дошкільного

віку. Значну увагу в дошкільних закладах зосереджують на фізичному вихованні (спортивні свята, навчання плавання) [7].

Таких же поглядів дотримуються у Фінляндії, вважаючи, що фізичне виховання в дошкільний період повинне сприяти вдосконаленню рухової координації і основних рухових умінь і навичок. У процесі фізичного виховання всіляко заохочуються прояви ініціативи і допитливості.

Дошкільні заклади у цій країні існують з 50-х років XIX ст., певний час вони працювали за фребелівською системою. У пошуках раціональних моделей роботи дошкільних закладів апробувано були піддані монтесорівська, американська, шведська системи. Що ж до особистісного розвитку дитини, то тут фізичному вихованню належить вирішальна роль. У Фінляндії, згідно рекомендаціям 1984 р., в програму фізичного виховання дошкільників включені такі види, як гімнастика, вправи під музику, рухові і спортивні ігри, катання на лижах, ковзанах, навчання плаванню, розважальне орієнтування. Дошкільне виховання Фінляндії підтримує засади фізичного, психологічного, соціального здоров'я та розвитку дитини.

Робота в дошкільній освіті базується на ігровій діяльності, яка відбувається відповідно до рівня розвитку кожної дитини, що також стимулює лінгвістичні здібності в дітей, їх потенціал до вивчення нового [1, 7].

У Китаї основними завданнями фізичного виховання в процесі підготовки до школи рахують наступні:

- сприяння оптимальному фізичному розвитку;
- формування таких соціальних якостей, як дисциплінованість, справедливість, відповідальність, чесність, співпраця;
- розвиток основних рухових навичок і поняття про правила безпеки;

- формування інтересу і любові до спорту.

Дошкільні заклади в Китаї великі (270 вихованців і 60 педагогів та обслуговуючого персоналу). Групи нараховують 25-26 дітей переважно денного перебування, 5 % груп дошкільних закладів – цілодобові, з яких батьки забирають дітей у середу і суботу. У Китаї основними видами фізичної активності вихованців дитячих садків є рухливі ігри, гімнастика, танці, біг, стрибки, метання [1, 7].

За допомогою фізичного виховання в дитячих садках Чехії дітей навчають основним руховим умінням і навичкам, правилам особистої гігієни. У країні майже всі діти охоплені суспільним дошкільним вихованням. Перші дитячі садки були відкриті у 1832 р., згодом створені материнські школи – народні дитячі садки. Крім них функціонують ясла, дитячі садки з неповним днем, підготовчі класи при школах. У Чехії на заняттях з фізичного виховання в дитячих садках передбачені біг, стрибки, метання, сюжетно-рольові рухові ігри, ігри з м'ячем [6].

Завданнями дошкільного фізичного виховання в Японії вважаються такі: руховий розвиток, розумовий розвиток, формування доброзичливості, по відношенню до тих, хто оточує і дисциплінованості.

Дошкільні заклади для дітей віком від народження до 6-ти років (ясла, дитячі садки, ясла-садки) перебувають у підпорядкуванні муніципалітетів, приватних організацій та осіб які працюють від 2-3-х до 10-12-ти годин на день. Існують також однорічні заклади для повноцінної підготовки дітей 5-6-ти років до школи. Крім муніципальних, усі дошкільні заклади платні й за бажанням батьків забезпечують програму індивідуального розвитку кожної дитини.

У Японії в програмі дитячих

Зміст і спрямованість фізичного виховання у дошкільних закладах країн світу

№	Країна	Основні типи дошкільних закладів	Вік дітей; дошкільний заклад, який для них призначений	Засновники дошкільних закладів	Особливості роботи з фізичного виховання у закладах кожного типу
1	2	3	4	5	6
1	Болгарія	Дитячі садки (повного дня, цілорічні, сезонні, цілодобові), ясла, ясла-садки, садки при школах.	2-7 років	Державний характер системи дошкільного виховання було сформовано після Другої світової війни.	Всебічний фізичний розвиток. Велика увага приділяється навчанню, плаванню, загартуванню, широке використання різноманітних форм фізичного виховання
2	Велика Британія	Муніципальні та приватні денні ясла, ясельні школи, ясельні класи, ігрові групи, клуби матері і дитини, групи «можливостей»	Муніципальні денні ясла (6-7 місяців – 4-5 р.); муніципальні ясельні школи і класи (3-5 р.); ігрові групи (2-3 р.); приватні ясла (6-7 місяців – 4-5 р.); приватні вихователі (від народження до 5 років)	Місцеві органи влади. Приватні особи, благодійні організації, релігійні товариства, батьки.	Індивідуальний розвиток дитини, розвиток її самостійності в оволодінні різними видами діяльності на заняттях з фізичного виховання (гімнастика, танці, рухливі ігри).
3	Данія	Денні ясла, ясла-садки, садки, ігрові майданчики та цілодобові дошкільні заклади.	Денні ясла-садки (6-7 міс. - 4-5 р.); ігрові майданчики та цілодобові дошкільні заклади (4-6 р.)	Благодійні товариства, центр Міжнародної Монтессорі-асоціації.	Індивідуальний розвиток, фізична активність носить природний і спонтанний характер. Широко використовується музичний супровід.
4	Ізраїль	Платні приватні садки і групи, муніципальні садки.	3 3-х місяців до 6-7 років.	Перебувають на утриманні муніципалітетів, релігійних і жіночих організацій під контролем Міністерства освіти.	Всебічний фізичний розвиток. Індивідуальні можливості у різних видах діяльності.
5	Китай	Групи денного перебування, групи дошкільних закладів – цілодобово.	3 2 - 6, 7 років.	Місцеві органи влади. Благодійні товариства та релігійні організації.	Сприяння оптимальному фізичному розвитку, формування інтересу і любові до спорту. Основними видами фізичної активності є рухливі ігри, гімнастика, танці, біг, стрибки, метання, елементи східних видів гімнастики.

6	Німеччина	Дитячі садки з повним і неповним днем, одногрупні дошкільні заклади, пришкільні групи, підготовчі класи, цілодобові інтернати, інтернати для хворих, материнські центри.	Переважно від 3-х до 6-ти років, пришкільні групи – 5-річні діти.	Дитячі садки Монтесорі, штейнерівські дитячі садки вільного типу. Співробітництво батьків і дошкільного закладу.	Використовують рухливі ігри, гімнастику, біг, стрибки, метання, часто проводяться ігри на воді і навчання плаванню. Експериментують стрибки на батуті.
7	США	Групи дітей при школах, школи-ясла, приватні центри.	При школах – 4-5 років. Школи-ясла – з 3-х років.	Діють при наукових центрах і педагогічних коледжах, підприємствах і організаціях.	Формування психомоторних навичок, рухливі ігри, гімнастика, танці, фізична підготовка, ігри на воді.
8	Туреччина	Ясла, приватні, фабричні, експериментальні дитячі садки.	Від народження до шести років.	Впливають традиційні для ісламу цінності родинного виховання та ролі жінки в сім'ї.	Індивідуальний фізичний, розумовий, емоційний розвиток; формування соціальних навичок поведінки; розвиток мовленнєвої компетенції; фізична підготовленість.
9	Фінляндія	Народні дитячі садки, сімейні, відкриті, дошкільні дитячі будинки.	Діти від одного до шести років.	Апробуванню були піддані монтезорівська, американська, шведська системи.	У програму дошкільного фізичного виховання були включені такі види: гімнастика, вправи під музику, рухливі і спортивні ігри, катання на лижах і ковзанах, навчання плаванню, розважальне орієнтування.
10	Франція	Материнські школи, класи для малят при початкових школах, дитячі садки.	Від 2-х до 6-ти років.	Увібрала в себе кращі теорії виховання вітчизняних педагогів (П. Кергомар, С. Френе) і зарубіжних (М. Монтесорі, Ж.О. Декролі, Ж. Піаже).	Розвиток фізичних навичок, необхідних для формування уміння жити в сучасному суспільстві. Розвиток ігрової діяльності, органів чуття, моторики.

11	Чехія	Материнські школи, народні дитячі садки, ясла, дитячі садки з неповним днем, підготовчі класи при школах.	Від одного до шести років.	Місцеві органи влади, благодійні організації.	Навчають основним руховим умінням і навичкам, правилам особистої гігієни. На заняттях з фіз. виховання передбачені біг, стрибки, метання, рухливі ігри та ігри з м'ячем.
12	Швейцарія	Дитячі садки або дитячі школи.	З 4-х до 6-ти років.	Концепція у німецькій частині заснована на ідеях Ф. Фребеля, у романській - женецького напрямку (Е. Клапаред, А. Фер'єр, Ж. Піаже) та монтезорі-вського типу.	Наявність дидактичного та ігрового матеріалу для занять і самостійної діяльності дітей, фізичний розвиток. Прогулянки на свіжому повітрі і заняття фізкультурою.
13	Японія	Ясла, дитячі садки, ясла-садки, однорічні заклади для повноцінної підготовки дітей до школи	Від народження до 6-ти років.	Перебувають у підпорядкуванні муніципалітетів, приватних організацій та осіб.	Індивідуальний, руховий, розумовий розвиток особистості, формування доброзичливості і дисциплінованості, види активності: ходьба, біг, стрибки; метання, штовхання, перетягування, перекочування; групові рухливі ігри; ігри з м'ячами, мотузками; ритміка.

садків по фізичному вихованню включені наступні види фізичної активності:

- 1) ходьба, біг, стрибки;
- 2) метання, штовхання, перетягування, перекочування;
- 3) змагання в бігу, стрибках, метаннях в ціль;
- 4) групові рухливі ігри;
- 5) ігри з м'ячами, шнурами і іншими пристосуваннями;
- 6) ритміка [6].

У Корей, згідно державним законам з питань освіти, перед дошкільним вихованням в цілому постають два завдання: фізичний і розумовий розвиток дітей. Фізичне виховання покликане вирішувати задачі рухового, розумового,

емоційного, соціального розвитку; сприяти формуванню інтересу до активного способу життя; включає навчання правилам безпеки. У програму дошкільного фізичного виховання входять гімнастика, рухливі і спортивні ігри [6].

Тривалий час у Великобританії функціонували заклади суспільного догляду дітей не з багатих сімей. Нині вони трансформувалися в сучасні типи дошкільних закладів, які забезпечують диференційований підхід до виховання дітей. Формування і розвиток системи дошкільного виховання відбулося під впливом ідей Ф. Фребеля, М. Монтезорі,

Р. Штейнера, Ж. Піаже, Дж. Брунера [1, 7].

Дошкільних закладів у країні недостатньо для забезпечення доглядом усіх дітей до вступу до школи, навчання в якій починається з 5-ти років. Основними їх типами є муніципальні та приватні денні ясла, ясельні школи, ясельні класи, ігрові групи, клуби матері й дитини, групи "можливостей". За змістом роботи їх можна об'єднати в три групи:

- 1) денні ясла, які забезпечують догляд за дітьми;
- 2) ясельні класи і школи, що працюють як заклади інтелектуального розвитку дітей, підготовки їх до школи;

3) ігрові групи, клуби матері та дитини, групи “можливостей”.

У Великобританії основними видами діяльності дошкільників на заняттях по фізичному вихованню є гімнастика, танці і рухливі ігри. Різноманітність типів дошкільних закладів і програм відображає особливість концепції дошкільного виховання у Великобританії: дитина є активним суб'єктом пізнання навколишнього середовища [1, 7].

У Данії фахівців з дошкільного виховання готують в так званих педагогічних семінарах, де впродовж 3-х років майбутні вихователі вивчають психологію, фізіологію і методику навчання дітей дошкільного віку. Кожен п'ятий працівник данських дошкільних закладів є чоловіком.

Найпоширенішими типами закладів суспільного дошкільного виховання Данії є денні ясла, садки, ясла-садки, ігрові майданчики та цілодобові дошкільні заклади, призначені для виховання і лікування дітей із проблемами фізичного та психічного розвитку, надання їм психолого-педагогічної допомоги і здійснення корекції вад. У Данії знаходиться центр Міжнародної Монтессорі-асоціації. Більшість вихователів дотримуються поглядів Астрід Госсел, згідно з якими всі види фізичної активності в дошкільний період носять природний, спонтанний характер, а завданням вихователя є створення оптимальних умов. У цій країні широко використовуються різні фізичні вправи під музичний супровід [1].

Дитячі садки в Ізраїлі перебувають на утриманні муніципалітетів, релігійних і жіночих організацій. Працюють цілодобово, за винятком невеликих канікул у серпні. Діють платні приватні садки і групи по 5 – 10 дітей раннього (з 3-х місяців) і дошкільного віку. Відкриття приватних дитячих садків дозволяється лише фахівцям з педагогічною освітою.

Як і муніципальні, приватні дитячі садки контролюються Міністерством освіти. Усі діти обов'язково мають відвідувати старшу групу в дитячому садку, яка безкоштовно готує їх до школи. Вони опановують різні види художньої діяльності, слухають оповідання і казки, вчать читати і рахувати, працюють з комп'ютером, ознайомлюються з народними традиціями [1, 7].

Традиції суспільного дошкільного виховання в Німеччині є одними з найдавніших. З 1957 р. діє закон про вільне відвідування дитячих садків, 20 % з яких утримує держава, 80 % належать церковним общинам, профспілкам, німецькому Червоному Хресту, службі молоді, іншим благодійним товариствам. Батьки оплачують 50 % утримання дітей, інші витрати відшкодовує власник дошкільного закладу.

У Німеччині існують такі типи дошкільних закладів:

1) дитячі садки з повним або неповним днем, призначені для дітей 3-х – 6-ти років;

2) одноступеневі дошкільні заклади (переважно для старших дошкільників);

3) пришкільні групи (для п'ятирічних дітей);

4) підготовчі класи основної школи. У них виховують і навчають п'ятирічних дітей;

5) цілодобові інтернати для здорових дітей віком від 3-х до 6-ти років;

6) інтернати для дітей із проблемами здоров'я і розвитку;

7) материнські центри.

У них матері разом з дітьми займаються цікавою і корисною діяльністю, спілкуються між собою та спеціалістами з педагогіки і психології.

Головні концептуальні засади виховання дітей реалізуються у дитячих садках вільного і відкритого типів. Найпоширеніший тип вільного дитячого садка – штей-

неровські дитячі садки і дитячі садки Монтессорі. Відкритий дитячий садок організовано на ситуативно-орієнтованій концепції дошкільного виховання, для якої характерні: відкрите планування з участю дітей; навчання на базі реальних життєвих зв'язків; єдність гри і навчання; різновікова організація життя та діяльності; зв'язок із громадськістю; співробітництво батьків і дошкільного закладу.

У Німеччині на заняттях використовуються рухливі ігри, гімнастика, біг, стрибки, метання, часто в програму включаються ігри на воді і навчання плаванню. В одному з дитячих садків як експеримент у заняття введені стрибки на батуті [8].

США. На розвиток американської системи дошкільного виховання вплинула реалізація програми “Хад Старт” (1965), яка передбачала збільшення асигнувань на створення дошкільних закладів (передусім для дітей із малозабезпечених сімей). Якщо у 1965 р. дитячі садки відвідували 10 % 3-х – 4-річних дітей, то у 1985 р. – 40 %, а 5 – 6-річних дітей – 96 %. Нині відвідування дошкільних навчальних закладів є нормою підготовки до школи.

Потреби сімей спричинилися до формування різноманітних типів закладів дошкільної освіти:

1. Групи дітей 4-х – 5-ти років при школах. Ці державні дитячі садки працюють 2-3 години зранку, дбаючи передусім про інтелектуальний розвиток дитини.

2. Школи-ясла для дітей раннього віку (з 3-х років). Окремі з них діють при наукових центрах і педагогічних коледжах, використовуючи програми розвиваючого навчання.

3. Приватні центри. Функціонують протягом дня переважно при підприємствах і організаціях для дітей робітників і службовців.

Кожен штат США має свої освітні стандарти, а кожен заклад працює за власною програмою.

У США основними аспектами програми дошкільного фізичного виховання вважаються наступні: формування психомоторних навичок, рухливі ігри, гімнастика, танці, фізична підготовка, ігри на воді.

Концепція дошкільного виховання у США полягає у розвитку дитячої творчості та обдарованості.

У США крім фахівців загального профілю роботи з дітьми дошкільного віку, яких готують в педагогічних коледжах, студенти факультетів фізичного виховання університетів при бажанні можуть вибрати спеціалізацію “Навчання фізичному вихованню в початковій школі”, в рамках якої, як правило, вони одержують необхідні знання по роботі з дітьми дошкільного віку [1, 8].

Франція. За кількістю дітей, залучених до системи суспільного дошкільного виховання (історія сягає до 200 років), Франція посідає одне з перших місць у світі. Її дошкільна педагогіка увібрала кращі теорії виховання вітчизняних (П. Кергомар, С. Френе) і зарубіжних педагогів (М. Монтесорі, Ж.-О. Декролі, Ж. Піаже).

Основними типами дошкільних закладів, у яких виховують дітей від 2-х до 6-ти років, є материнські школи, класи для малят при початкових школах, дитячі садки.

Загальною метою дошкільного виховання є розвиток фізичних, соціальних, поведінкових та інтелектуальних навичок, необхідних для формування уміння жити у сучасному суспільстві. Перевагу надають не накопиченню знань, а розвитку дитячої ініціативи, вихованню соціальної компетенції. Робота дошкільних закладів спрямована на те, щоб підвести дитину до життя в колективі, розвивати

навички різних видів діяльності, сформувані прагнення до знань, навчити вибудовувати стосунки з іншими дітьми. Дошкільнята повинні набути відповідних моторних навичок, здобути певний рівень інтелектуального і мовленнєвого розвитку, оволодіти малюванням та іншими видами зображувальної діяльності [3].

Роль вихователя полягає у спрямуванні розвитку, створенні розвиваючого середовища, вивченні поведінки та психології дітей, організації їхнього дозвілля. Виховання найменших дітей має за мету розвиток ігрової діяльності, органів чуття, моторики. У роботі з 4 – 5-ти річними дітьми сенсорне виховання ускладнюється, для чого використовують різні види ручної праці (малювання на тканині, вітражі, виготовлення декорацій для інсценізації тощо). У графіку занять багато часу відводиться фізкультурі, музиці.

Систему дошкільного виховання у Польщі [1, 7] утворюють дитячі садки, ясла-садки з повним (міста) та неповним (сільська місцевість) днем перебування дітей. Діють також цілодобові двотижневі ясла-садки і тимчасові дитячі садки типу сімейних мікросадків, розташованих у квартирах і багатоквартирних будинках.

Туреччина. Певною мірою на дошкільне виховання впливають традиційні для ісламу цінності багатодітного родинного виховання та ролі жінки у сім'ї. У системі суспільної дошкільної освіти (ясла, приватні, фабричні, експериментальні дитячі садки) виховується 10 % дітей від народження до шести років. Однак її матеріальна, науково-методична бази потребують суттєвого поліпшення [1, 7].

Мета і зміст дошкільної освіти відповідають загальному спрямуванню національної освіти: фізичний, розумовий, емоційний розвиток дітей; формування соці-

альних навичок поведінки; розвиток мовленнєвої компетенції; підготовка до навчання у школі.

Дошкільні заклади Швейцарії (дитячі садки або дитячі школи) призначені для виховання дітей 4 – 6-ти років. Крім державних, існує багато приватних дошкільних закладів, які протягом п'яти днів на тиждень працюють по кілька годин на день і розміщені переважно в одноповерхових котеджах з майданчиками для прогулянок і занять фізичною культурою. Історично склалися дві концепції виховання дітей дошкільного віку: у німецькій частині країни концепція заснована на ідеях Ф. Фребеля, у романській – женецького напрямку (Е. Клапаред, А.Ферер, Ж. Піаже) та монтесорівського типу. Німецькомовні і франкомовні дитячі садки працюють за різними програмами. Швейцарські дошкільні заклади добре обладнані, в них багато дидактичного, ігрового матеріалу для занять і самостійної діяльності дітей. Постійно триває пошук ефективних шляхів взаємодії дошкільних закладів і початкової школи, організуються комплекси “дитячий садок-школа” для охоплення дітей дошкільним вихованням і підготовки їх до школи [3].

Висновки. Як видно з приведених даних, види фізичної активності, які використовуються на заняттях з фізичного виховання у дошкільний період, у багатьох країнах співпадають. Тому в найбільш загальному вигляді структура програм з фізичного виховання у дошкільних закладах складається з чотирьох основних розділів.

1. Психомоторний розвиток. В ході формування психомоторних навичок дітей знайомлять з назвою частин тіла, їх пропорційними розмірами. Потім у дітей формується візуальне сприйняття (здібність до візуальних спосте-

режень, зорова пам'ять і т. д.), слухове і, нарешті, кінестатичне сприйняття.

2. Навчання руховим умінням і навичкам. Цей розділ включає, у свою чергу, наступні види фізичної активності:

а) ігрову фізичну активність, направлену на розвиток і вдосконалення основних рухових умінь і навичок (біг, стрибки, метання, ловіння, відбиття ногами). Крім контролю за правильністю виконання рухів дітей навчають повному контролю за рухами свого тіла, з тим, щоб рухові уміння, що вивчаються, могли бути використані в різних ситуаціях.

б) гімнастику, що включає вправи на рівновагу, лазіння, перекиди, стройові вправи, а також вправи, які сприяють розвитку вибухової сили, наприклад, стрибки;

в) танці, за допомогою яких діти вчать надавати рухам інтерпретуючий, виразний і комунікативний характер. За допомогою танцю у дітей розвивають відчуття ритму. У процесі танцю дітьми використовуються різні рухи та їх поєднання.

3. Фізична підготовка є найважливішим розділом програм з фізичного виховання дошкільників. Саме на цьому, початковому, етапі діти повинні всіляко заохочуватися до фізичної активності, рухливих ігор. У доступній формі дітям повинні пояснювати такі поняття, як активний спосіб життя, правильне харчування, їх взає-

мозв'язок і значення. Крім теоретичної підготовки в рамках цього розділу повинне проводитися тестування рівня фізичної підготовленості дошкільників. Проте в більшості країн ще не розроблені тести, що дозволяють оцінювати рівень розвитку компонентів фізичної підготовленості дітей дошкільного віку.

4. Плавання та ігри на воді. Цей розділ програми з фізичного виховання є важливим для дітей дошкільного віку і за наявності умов (басейн, кваліфіковані інструктори). При цьому дітей навчають долати страх перед водою за допомогою ігор на воді, правил безпеки на воді, а також основам плавання.

Якими б своєрідними, оригінальними не були національні системи освіти і виховання дітей дошкільного віку, всі вони мають у своїй основі універсальні засади і принципи, репрезентують єдину і цілісну систему дошкільного виховання і навчання як загальноцивілізаційний феномен.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гуськов С.И. О физическом воспитании дошкольников в зарубежных странах / С.И. Гуськов, Е.В. Дегтярёва // Физическая культура: воспитание, образование, тренировка. – 1996. – № 3. – С. 7-12.
2. Коментар до Базового компонента дошкільної освіти в Україні: [наук.-метод. посіб.] / Наук. ред. О.Л.Кононко. – К.:

Ред. журн. «Дошкільне виховання», 2003. – 243 с.

3. Миндлина Т. Дошкольное воспитание во Франции / Т. Миндлина. – М.: Просвещение, 1984. – 73 с.
4. Нагорна А.І. Стан здоров'я населення України / А.І.Нагорна // Краєзнавство. Географія. Туризм. – 2004. – №2. – С. 7-8.
5. Огнев'юк В. Закон України «Про дошкільну освіту»: Інноваційний підхід до формування освітянського правового поля / В.Огнев'юк // Дошкільне виховання. – 2001. – №9. – С. 3-4.
6. Пангелова Н. Ефективність спортивно-ігрового методу у зарубіжних системах фізичного виховання / Н.Є. Пангелова // Спортивний вісник Придніпров'я. – 2004. – №3. – С. 91-94.
7. Парамонова Л.А., Протасова Е.Ю. Дошкольные и начальное образование за рубежом: история и современность / Л.А. Парамонова, Е.Ю. Протасова. – М.: Просвещение, 2001. – 231 с.
8. Сорокова М.Г. Современное дошкольное образование: США, Германия, Япония / М.Г. Сорокова. – М.: Просвещение, 1988. – 257 с.
9. Теорія і методика фізичного виховання. У 2-х т. / за ред. Т.Ю. Круцевич. – К.: Олімпійська література, 2008. – Т. 2.: Методика фізичного виховання різних груп населення. – 368 с.

